

רש"י ויברך עליהם ויהיו עליו בשערת קריאת שמע ותפלה, (י) ואחר התפלה * יניח של רבנו תם בלא ברכה ויקרא בהם (ט) שמע והיה אם שמע: ג. לא יעשה (י) בן אלא מי שמחזק ומפרסם (ז) * (י) * (ח) * ולא יניח * שני הזוגות (ז) * (ט) בכיס אחד, שהאחד מהם (ז) * הוא חל ואסור

1. שם טור בשם אביר וכו' ר"מ וארזות חיש בשם הר"י מקובל.

באר היטב

כתב ויש אומרים שאם לא יוכל וכו', פירש אפלו כזה אחר זה לא יוכל להניחם בכת אחת כגון שיש לו מכה או שמחבש פפני הפריות, מנן אברהם. ועני דרבי נעם חלק ארח חיים סימן ב בספר בני תמי: (ז) בחסידות. ושאלתי על איש אחד שהיה נוהג להניח תפילין של רבנו תם לאחר התפלה בפרהסיא בפני הקהל אי מחזק ביה, פסק בתשובת מהר"ש הלוי דמחזק ביה אלא וצריך שיכבשל מנהגו, וכן כתב בתשובת שכת יעקב חלק ב סימן מד שאפלו אם מקצת עושין יש בו משום יברא, ואם מניחם בפני אדם גדול שאין נהג להניחם פי אם בקרב ביתו, וראי מחזק ביה, ענין שם: (ז) בכיס אחד, אסור להחליף הכיסים וכל שכן הפנים וקריעות

שערי תשובה

חסידות, עין באר היטב וברכתי יוסף כתב שבמקומותיו רב תוספי התורה ומקצת בעלי בתים מניחים דרבנו תם גם כן ולא מחזק ביה, אבל של שמואל וקרא אין להניח רק המקור בחסידות, ועני במקור ברכה שיש מי שכתב דבקשי התיבות, ואמנם מהר"ר חיים וישאל בשערי קדושה כתב בכלל המצוה לעשות תפילין משמואל וקרא, ומפל מקום פתחו בשם הרמ"ז שאין להניח רק במנהגו, וכן נהג הרמ"ז להניח תפילין אלו של אצבעים כד ידועת קריאת שנים מקרא ואחד תרגום, כן כתב מהר"ר ישעיה באטאן בתשובותיו הנקראים לחמי תורה, ענין שם. ועני במקור ברכה בשם מקום לדרו סימן ד האם אין לו של רש"י רק של רבנו תם ילבשם גם שתיים בלא ברכה ובמנהג אף על פי שיש לו של רש"י לא יניח אלא של רבנו תם על דרך האמת ולא תפילין בערב שבת, כי כבר נהנוצח קדושת שבת, עי' פאן לשון. וכן כתב בסוף שומר אמונים בתשובה סימן ו, ומה מברך ששל תפילין דרבנו תם קאמר שנים כן אין להניחם במנהג בערב שבת, ועני לקמן סימן לו. וכתב בברכי יוסף מי שנהג ללבש תפילין במנהג ודושיש ידו אל הפנים ונצטע לו תפילין דרש"י, לפי מה שכתבתי לעיל סימן כה יוכל להחזיק לפי וללבש של רבנו תם כמנהגו ואין קנה משום מצביחין כד: חסידים אחד. עני באר היטב. ובמחזק ביה כתב בשם ורע

באר הגולה

רואה את הארץ, ממילא עבר על ידו גופא אלא וכל תוספי, והכי מוכי פשוט דסוגיא ע"ס להמעין בו. וכמה שפרש הגר"א המירא דרבי וירא דארבי אפלו בקשור ולא בחבור ממש נחתא מאד מה דקאמר כל בית החיצון שאינו רואה, ולא קאמר כל בית הרביעי, אלא דאפתי חיצון הוא: * יניח של רבנו תם. נראה לי דגם כזה צריך להזהר לכוין שאינו עושה כן רק משום ספקא, וכהו לבעי עלמא לא עבר על כל תוספי וכל תגרע, דאם לכוין סתם כזה לקיים מצות עשה דתפילין, הוה דאין כונה משום כל תוספי, דהאי לתודה קאי וכו', על כל פנים שמא באמת הדין ברש"י ותפילין אלו פסולים דהתליף פרושיותיה, וכמו שכתב הרא"ש וחסור, ונמצא דעובר כונה על כל תגרע, דהלא מברך בסמ"ג לא תעשה שם דתעושה שלש טוספות בתפילין עובר על כל תגרע, והכי נמי דהתורה, דהלא אין לו רק שתי פרשיות שכתובעין במקומן. ואין לחלק דהתם על כל פנים שלשה פרשיות הן, ויש על זה רק שם מגרע, מה שיקום כן על ידי שכתובעין קצת פרשיות בהקציעה שלא במקומן נאמר דהקציעה פלה מקרי קציעה פסולה ואין עליה שם מגרע, זה אינו, דהלא שם בודאי אין על הקציעה שם תפילין כלל, דהלא קומא לן דארבע טוספות מעכבין זה את זה ואפלו הכי נכלל זה בלאו דלא תגרע. וילחפף אין לחלק, דיש גרע מעקר התפילין מה שאין כן פאן, דזה אינו. אחד, דכיון שלא היתה במקומה הוה גם כן כמו שתפירה, ועוד, דמי גרע זה מדמים הנתין כמתן אחד בסימן דצרכין מתן שנים שהן ארבעה, דאמרין כערכין חף ק ע"א ובראש השנה (כז) (כח) דעובר על כל תגרע, אף דקומא לן כוכחים בפרק כ"ש דבריעבר כפר, על כל פנים הלא גרע הלכתלקה במצות השם ונחיה ויהי תוא תומתא מלה וטאדס הורץ להחישל למצות עשה לפעמים מצות דכבר שחאו רק לכתולה, קל וחתם כזה הדוא לעכובא אף בדיעבר, ועוד, דהלא כתב הרמב"ם בספר המצות שלו דלאו זה הוא בין אם מגרע מהכתוב בתורה ובין אם הוא מגרע מהמקל בעל פה, והכי נמי כיון דמקל לכו בעל פה שפיר דנתתם הוא פה, והוא משנה, בודאי הוא מגרע כונה, אם לא שגאמר כמו שכתב העטרת וקנים בשם המקלבים

משנה ברורה

ועני בבאר הלכה שהוכחנו דמאד צריך להזהר שלא יכון בהנתתם רק משום ספקא ולא בסתמא לשם מצוה: (י) ואחר התפלה. הינו, ברין המבאר לעיל בסימן כה סעיף יג, ולא כאלו התולצין תפילין דרש"י ומניחין דרבנו תם תפין קדושה של שמונה עשרה. ובאמת מלבד שעושין שלא ברין המבאר לעיל סימן כה סעיף יג, גם צריך לכוין בתפלת שמונה עשרה להשליט צבור, לא לעסק בדבר אחר ופיר מדרים: (י) שמע ותהיה אם שמע. אבל אין צריך לומר פרשת ציצית, כי תששא דשפא עדיד שקר יט ככר תקן בשתי פרשיות. ועני בפרי מגדים דמשמע מנה דכן יש לנהג המניח תפילין דרבנו תם שצריכה רק לאחר ששלק דרש"י. ופשוט דמי שלובש כל היום תפילין שעכרון יותר שילבש תפילין דרש"י: ג (י) כן. הינו, אפלו אם ירצה להניחם רק אחר התפלה. וכתב הבאר היטב באיש אחד שהיה נוהג להניח תפילין דרבנו תם לאחר התפלה בפרהסיא בפני הקהל אי מחזק ביה, פסק בתשובת מהר"ש הלוי דמחזק ביה אלא וצריך שיכבשל מנהגו, וכן כתב בתשובת שכת יעקב חלק ב סימן מד שאפלו אם מקצת עושין יש בו משום יברא. ואם מניחם בפני אדם גדול שאין נוהג להניחם פי אם בקרב ביתו, וראי מחזק ביה, ענין שם: (י) בחסידות. שבינו שהעולם נהגין ברש"י. נראה כהרא מי שחושש להתחמיר על עצמו כונה, אם אינו מחזק שמתחמיר על עצמו גם כן בשאך דברים: ד (י) לא יניח. ומצוי שהזמן הכיס תחלה רק לדעת אחד מהם, (ז) אבל אם נעשה מתחלה להניח בו שניהם, שרי: (י) בכיס אחד. של תפילין, כדמסיים אבל בתיק השלית מתר להניח שניהם אפלו הם בלא תיק. דהרי התיק מיתד גם לדבר תל דהוא השלית: (כ) הוא

דאלו ואלו פשרים הם, אבל אנו רואין שהטור השלחן ערוך וכל הפוסקים לא קבלו דבר זה להלכה, וידוע דכל חיוב שהפוסקים חולקים עם המקלבים הדין בהפוסקים, וכן הוכיח הגאון ר' ברוך פרגנקל בהגהותיו מן הגמרא, ועוד שירא שמים המניח תפילין דרבנו תם הוא רוצה לצאת ידי כל הדעות, ולא שעל ידי זה ילביש שפא דאורחא. על כן הוכון לעשות כמו שכתבנו, שייכון כפרוש שאינו מניח רק משום ספקא. ואפלו סתמא לא מהני כונה, דהא קומא לן בראש השנה כו ע"כ לעבר בזמנו לא בעי כונה, ואף דיש אררי הענין לענין כל תוספי, פשוט דהוא הדין לענין כל תגרע, ועני כסוף סימן תרגא. ואין לאמר דקאן מקרי שלא בזמנה משום דכבר יצא בתפילין דרש"י, והוא דומה ללחב דפסק שם הט"ז דינו עובר על כל תגרע אחר כף אם נוטל שלשה מינים, אם לא שייכון פס כפרוש לשם מצוה, דשאני התם דמדאגבה נפק בה, מה שאין כן בתפילין דעצם ומנן הוא כל היום והוא מקרי עתיק ככל פסע שמתיקו, ולא גרע על כל פנים מבכור דמסיק שם בראש השנה דמקור כל היום ומנו, או בכרבת כהנים אלו מתרמי לה צבורא אחרינא, אף דבדחק יש לחלק, מפל מקום הדרך היותר נכון הוא כמו שכתבתי, ובפרט דיש דעות בפוסקים דסברי דחיוב תפילין מן התורה הוא להיותן עליו כל היום, עני כפסר משועות יעלב, בודאי מקרי כל היום ומנו. וכתבתי זה לאפוקי ממה שראיתי לאחד שכתב הפך זה ולא עני כונה כל הצורך. ויש עוד הרבה דברים שפצאמי אחר כף בפתיחה להפור מגדים כענינא דכל תוספי, ואין פאן מקום להעתיקם: ד * לא יניח. עני במשנה ברורה, והוא מהמנן אברהם. ועני לקמן בסימן מב סעיף ג דכל דיעביה שוף לכאן. ונראה דאפלו אם עשית הכיס הזה על דעת אחד, אם קום שהיה בפעם האחד עקר כפרוש הזמנה הראשונה דהמנן, ואין זה כוננו לא אתי דבור ומכשיל מעשה, דהעשה זו לא נחשב רק הזמנה כעילמא, עני מנהדרין מה, ואין פאן מקום להאריך: * שמי הזוגות. ומצוי שהזוג שניתיד לו הכיס מתחלה הוא כלי תיק, ואפלו אם הוא בתיק ופעמים בדרך עראי הם מנתיין בו כלי תיק, נתקדש על ידי זה, וכדאיתא מגלה כו ע"כ בגמרא מרש הוה אמינא וכו', עני שם, אבל אם הוא בתיק תמיד, הרי הכיס אין נעשה על ידו פי אם תשמיש דתשמיש וליה בו קדושה. ולכאורה נראה דקאן אם התיק מכסה גם המעברתה והתורה דגם הם מכלל גוף הקדושה, דלא תשיב במגלה דף כו לתשמיש קדושה בתפילין רק התיק הקצוניה, וגם משפת כו ע"כ והא אמר אביי ש"ן של תפילין וכו', ועני. אחר כך מצאתי כענין זה במדרכי בהלכות תפילין: * הוא חל. עני במשנה ברורה, והשתתתי כל זה במאר היטב בשם תשובת דרבי נעם. וצריך עיון קצת לדינא כמה שכתב דאם לא היתין וכו' יוכל להחליפם, דפשוט דמקורו מלקמן בסימן מב בתדפי היכול לשנותם,

שערי תשובה

(יט) פרי מגדים: ד (ז) מנן אברהם: